

Bibliofielebundel met zes verhalen van Fanny Kelk

Door ADRIAAN VENEMA

In een land als Nederland, met zo'n rijke boekdrukkers-traditie, is het wonderlijk dat de media zo weinig aandacht besteden aan de bibliofiele uitgave, misschien wel het meest liefdevolle onderdeel van dat boekdrukkersvak. Door de kleine oplages, waarin deze uitgaven verschijnen, blijven ze onbekend bij het grotere lezerspubliek. Toch leiden ze, in de marge van het publiceerwezen, een bloeiend bestaan en daarom is het een dankbaar werk een van de tientallen juweeltjes die elk jaar verschijnen, eens naar de voorgrond te halen.

In dit geval gaat het om Flarden en Raapsels, zes verhalen van Fanny Kelk, kunstcritica bij Het Parool. De bundel verscheen op 13 januari van dit jaar en was een geschenk van een groep vrienden.

Het initiatief kwam van meester-drukker Frans de Jong, haar broer, die het boekje drukte op een oude pers die hij van de Amsterdamse Stadsdrukkerij had gekregen en die hij had ondergebracht bij Van der Garde in Zaltbommel, even grote drukkersfanaten als hijzelf. Op Japans handgeschept en lichtgrijs geveergeerd papier verscheen het in een oplage van 250 genummerde en door Fanny Kelk zelf gesigioneerde exemplaren.

Tekeningen

Het is een aantrekkelijk boek geworden, niet alleen om de verhalen maar ook om de bijdragen die een uitgelezen kring kunstenaars hebben geleverd. Het boek is namelijk voorzien van een serie tekeningen van de hand van Constant, Ed Dukkers, Herman Gordijn, Marjan de Glopper, Reinier Lucassen, Jan Peeters, Pierre van Soest, Jan Sierhuis, Paula Thies en Ger Zijlstra.

Door het gebruik van Japans handgeschept papier en door de uiterste zorg, die zowel de kunstenaars zelf, als drukker Frans de Jong aan het resultaat hebben besteed, zijn de tekeningen op zichzelf al juweeltjes.

Het boek is echter meer. Het is een aardig document, omdat Fanny Kelk er zes verhalen in heeft geplaatst over markante figuren uit het kunstleven die ze in de afgelopen jaren heeft gekend of ontmoet. „Het voortdurend invoegen, aanpassen, bekorten, veranderen dat bij de dagbladers in zwang is, is

niet plezierig en maakt mij vaak opstandig”, schrijft zij in haar inleiding.

Wat dat betreft heeft ze in de zes nu gepubliceerde verhalen geen enkele remming van buitenaf ondervonden. Dat is te merken; ze zijn onconventioneel, bijna literair geschreven, zonder dat de draad met de werkelijkheid wordt losgelaten; een zeer aantrekkelijke vorm van journalistiek dus.

Roland Holst

Het duidelijkst is dat het geval bij „Mijn laatste gesprekken met A. Roland Holst” (waarin de dichter eigenlijk vrij weinig informatie over zichzelf geeft, maar de beschrijving van zijn doen en laten in de laatste jaren van zijn leven, ons des te meer inlicht) en het ontroerend portret, dat Fanny Kelk in „Herinneringen aan mijn vader Germ” geeft van de schilder Germ de Jong; de onvolprezen schilder van bloemen en zuidelijke landschappen met de on-Hollandse lichte toets. In het laatste verhaal staan sfeertekeningen, waar Germ zelf goedkeurend, zij het met bars gezicht, bij geknikt zou hebben.

Een van de ontroerendste momenten uit het boek is dat deel waarin de twee door haar zo bewonderde en geliefde personages, Germ de Jong en Jany Roland Holst, samen komen en Fanny Kelk hen beschrijft: „Toen mijn vader in het militair hospitaal in Overveen te sterven lag, ging Jany met mij mee naar het middagbezoekuur, hoewel hem dat zijn vrijwel onmisbaar geworden middagtuk kostte. En mijn vader, in een Fysieke wanhoopstoestand, stelde zijn bezoek niet eens op prijs en riep: „Ga weg, Charley, ik kan je hier niet ontvangen, ik kan geen bezoek verdragen!” (Mijn vader verbasterde zijn naam vaak, waarschijnlijk uit associatie met Charley Toorop.) Jany was onthutst door de zo duidelijke dichtbijheid van de dood, maar hij bleef, zoals altijd, beheerst. Hij zei alleen: „Germ het beste”.

De andere vier verhalen gaan over Peggy Guggenheim, Fritzi Harmsen ten Beek, Victor van Vriesland en Mary Dorna. Van „Flarden en Raapsels” zijn nog enkele exemplaren beschikbaar. Ze zijn verkrijgbaar bij A. E. de Jong-Nijkerk, Boomstraat 33, Amsterdam. De prijs is f 140.